

G.K.56
7/6076

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 803

09 HAZİRAN 2009

Konu : Yazılı Soru Önergesi

7690

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : T.B.M.M Başkanlığı'nın 22.12.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-10283 sayılı yazısı.

Muğla Milletvekili Sayın Fevzi TOPUZ'un tevcih ettiği 7/6076 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü ve Hukuk Müşavirliğinden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

EK-1 Önerge Cevabı (2 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN FEVZİ TOPUZ'UN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6076)**

Soru 1:

Enerji sektörü, uzun vadeli, merkezi ve stratejik planlama gerektiren bir yapıdadır. Elektrik santralleri konusundaki en önemli husus; öngörülen yatırımların aksamaya uğramadan, zamanında yapılmasıdır. Gerekli santrallerin yanı sıra; iletim ve dağıtım alanındaki yatırımların da planlı ve düzenli bir şekilde yapılması gerekmektedir. 1970 yılına gelindiğinde; artan üretim, dağıtım ve tüketim miktarı ve hizmetin yaygınlaşması, kurumsal bir yapıyı zorunlu kılmış ve TEK (Türkiye Elektrik Kurumu) kurulmuştur. Böylelikle, Belediyeler ve İller Bankası dışında bütünlük sağlanmıştır. 1982 yılında Belediyeler ve Birliklerin ellerindeki elektrik tesisleri TEK'e devredilmiş, bundan böyle tüm satışların, köy satışları da dahil olmak üzere TEK tarafından yapılması sağlanmıştır.

Elektrik enerjisi, depo edilemezliği nedeni ile üretildiği anda tüketilmek zorundadır. Bu nedenle de ihtiyaç kadar üretilmesi gerekmektedir. Yani elektrik, niteliği gereği, doğal tekel konumundadır. Bu yüzden, elektrik enerjisi sektörü, üretim sürecinden dağıtım sürecine kadar, bir süreklilik ve bütünsellik göstermeli; üretim, iletim ve dağıtım tesislerinin bir bütün halinde planlanması yoluyla yatırımların her biri diğerine paralel yürütülüp zamanında bitirilmelidir. Yani, elektrik enerjisinde merkezi planlama yapılması kaçınılmazdır.

Elektrik, sadece sanayi alanında kullanılan bir enerji girdisi değil, aynı zamanda tüm yaşamsal faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan çok önemli bir maddi araçtır. Bu nedenle de elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı bir bütün olarak "kamu hizmeti" niteliğindedir.

Türkiye Elektrik Kurumu, önce "Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş." (TEAŞ) ve "Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş." (TEDAŞ) adı altında iki ayrı İktisadi Devlet Teşekkülüne ayrılmıştır. Bugüne geldiğimizde ülkemiz genelinde TEAŞ ve TEDAŞ bünyesinde olmak üzere bir çok Genel Müdürlüğe bölündüğüne tanık olmaktadır.

Bilindiği üzere, 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 karar numaralı Enerji KİT'lerinin Uygulayacağı Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Usul ve Esasları hakkında Yüksek Planlama Kurulu Kararı gereği elektrik fiyatları maliyet üzerine hesaplanmaktadır. Mülga Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) birçok Genel Müdürlüğe bölünmesinden dolayı elektrik fiyatlarına getirdiği ek bir maliyet vardır. Bu maliyet tüketiciye küçükte olsa belli bir oranda yansıtılmaktadır. Konuyla ilgili olarak;

- Mülga Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kaç Genel Müdürlüğe bölünmüştür? Bölünen Genel Müdürlükler hangileridir?

Cevap 1:

15.09.1993 tarihli ve 21699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 12.08.1993 tarihli ve 93/4789 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Elektrik Kurumu, Türkiye Elektrik Üretim İletim Anonim Şirketi ve Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi ünvanlı iki ayrı iktisadi devlet teşekkülü şeklinde teşkilatlanması kararlaştırılmıştır. Daha sonra 02.03.2001 tarih ve 24334 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 05.02.2001 tarihli ve 2001/2026 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Elektrik Üretim İletim Anonim Şirketinin; Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi, Elektrik Üretim Anonim Şirketi ve Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi ünvanlı üç ayrı iktisadi devlet teşekkülü şeklinde teşkilatlanması kararlaştırılmıştır.

Sorular 2, 3, 4, 5:

- Bu bölünmenin elektrik fiyatlarına getirdiği ek bir maliyet bulunmaktadır. Bu maliyet tüketicilere yansıtılmakta mıdır?
- Bu bölünme cari giderlerde artışa neden olmuş mudur? Olmuşsa ne kadardır? Bu durumu Hükümetinizin kamu giderlerini azaltma yönündeki iddialarıyla örtüşmekte midir?
- Yönetimin genel amacı, kamuya yararlı olmaktır. Bu durum tamamen kamu yönetim ilkeleri ile bağdaşmayan yönetin anlayışı olup, kısaca görevi kötüye kullanmadır. Bu yanlış yönetim anlayışını değiştirmeyi planlıyor musunuz?
- İdarenin bu yapısından dolayı kamu kaynakları zarara uğratılmaktadır. Bu işlemi yapanlar hakkında ne gibi yasal işlem yapmayı planlıyorsunuz?

Cevap 2, 3, 4, 5:

Ülkemizde elektrik enerjisi hizmetleri 1312 sayılı Kanun ile kurulan Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) ile 1970 yılında tek bir çatı altında kamu otoritesi ile yürütülmeye başlanmıştır. 1978 - 1983 döneminde elektrik enerjisi arzında yaşanan darboğaz sonucu oluşan kesinti ve kısıntılar ülke elektrik arz dengesinin tek başına kamu eliyle yürütülemeyeceğinin görülmesi sonucunda 04.12.1984 tarihinde 3096 sayılı Kanun çıkarılmıştır. 3096 sayılı Kanun, TEK dışındaki kuruluşların elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı ve ticareti ile görevlendirilmesine dair hukuki çerçeve sağlamaktadır. 16.08.1985 tarihinde yayımlanan 3096 sayılı Kanun Uygulama Yönetmeliği ile yerli müteşebbisin elektrik arzına katkı sağlayabilmesinin önü açılmıştır. Bunun sonrasında özel sektör öncelikle kendi elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamak amacıyla otoprodüktör ve otoprodüktör grubu üretim tesislerini kurmuşlardır.

3096 sayılı Kanun mevcut haliyle yeterli olamadığından 08.06.1994 tarihinde çıkartılan 3996 sayılı "Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkındaki Kanun" kabul edilmiştir. Böylece yabancı sermayenin enerji sektörüne yatırım yapması amaçlanmıştır. 1996 yılında enerji sıkıntısının yeniden yaşanmaması amacıyla Yap-İşlet modeline dayalı enerji üretim yatırımları yapılmıştır.

Piyasa mekanizması sayesinde elektrik üretim kaynaklarının en etkin ve verimli bir şekilde kullanılması ve dağılımı amaçlanmış, böylelikle kıt olan ve özellikle bazı ülkeler için pahalı olan elektrik üretim kaynaklarının israf edilmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Gelişmiş ülkelerdeki enerji piyasası uygulamaları çerçevesinde yapılan yeniden yapılanma sonucunda, elektrik enerjisinin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve denetimin sağlanması amacıyla, 03.03.2001 tarihinde 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeni elektrik piyasası, Kanunda öngörülen hazırlık döneminin sona ermesiyle birlikte 03.09.2002 tarihinde açılmıştır.

Buna göre, elektrik üretiminden tüketime kadar her aşamada verimli ve etkin bir yapının kurulması, yatırımların finansmanının yatırımcı tarafından üstlenilmesi böylelikle devlet üzerindeki enerji yatırım yükünün hafifletilmesi amaçlanmıştır.